

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดชลบุรี

กิ่งดาว การะเกด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-770-7

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กิ่งดาว การะเกด ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอ. หญิง ดร. ศิริพันธุ์ สาตย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 14... เดือน กรกฎาคม..... พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาริ กังใจ ซึ่งเป็นประธานในการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ พร้อมกันนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. โรจน์ จินตนาวัฒน์ ที่อนุเคราะห์เครื่องมือตัดครอง การทำธุรกรรมผู้สูงอายุไทยที่ท่านพัฒนาขึ้น ให้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในงานวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายกยกเทศมนตรีเทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลตำบลศรีราชา เทศบาลเกาะจันทร์ เทศบาลตำบลบ่อทอง เทศบาลตำบลพานทอง สาธารณสุขอำเภอเมืองชลบุรี สาธารณสุขอำเภอศรีราชา สาธารณสุขอำเภอบ่อทอง และสาธารณสุขอำเภopanทอง ที่อนุญาตให้ติดต่อประสานงานกับหัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล

ขอกราบขอบพระคุณ หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองชลบุรี หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขอำเภอศรีราชา หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเกาะจันทร์ หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขอำเภอบ่อทอง หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขอำเภopanทอง หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลห้วยกะปิ หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเกาะลอย หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลทุ่งสุขลา และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเกษตรสุวรรณ และ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูล และขอกราบขอบพระคุณ ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีค่ายิ่งในงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อที่คอยให้กำลังใจเสมอมา และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ ล่วงไปได้ด้วยดี

กิ่งดาว การะเกด

45911527: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำที่สำคัญ: การทารุณกรรม/ ผู้สูงอายุ

กึ่งดาว การระเกด: ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการถูทารุณกรรมของผู้สูงอายุในจังหวัด
ชลบุรี (SELECT FACTORS RELATED TO ELDERLY ABUSE IN CHON BURI PROVINCE)
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วาริ กังใจ, พย.ด., รัชนิกรณั ทรัพย์กรานนท์, Ph.D., ไพรัตน์
วงษ์นาม, ค.ค. 111 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-770-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการถูทารุณกรรมจาก
สมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ การมีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยทางจิต การมีสมาชิกใน
ครอบครัวเสพติดและ/ หรือของมีเงินมา สภาพสังคม ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ ความสามารถในการ
ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ สภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว การพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจ
ระหว่างผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว และทัศนคติของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้สูงอายุในจังหวัดชลบุรี จำนวน 240 ราย สุ่มตัวอย่างง่ายโดยวิธี
สุ่มแบบหลายชั้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน แบบประเมิน
การรับรู้ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการถูทารุณกรรมและแบบคัดกรองการถูทารุณกรรม
ของผู้สูงอายุ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเที่ยงโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's
Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90, 0.88 และ 0.94 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การ
วิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุมีประสบการณ์ของการถูทารุณกรรมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 91.3
เรียงตามลำดับค่ามากที่สุด คือ การเอาผลประโยชน์จากผู้สูงอายุ ร้อยละ 64.6 รองลงมา การทารุณกรรม
ทางด้านจิตใจร้อยละ 60.4 การถูกทอดทิ้งร้อยละ 56.3 การทำร้ายร่างกายร้อยละ 32.1 และ การล่วง
ละเมิดสิทธิ ร้อยละ 30.4 และพบว่าสถานภาพทางสังคม และภาวะสุขภาพเป็นปัจจัยที่ทำนายการ
ถูทารุณกรรมของผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 28.5

45911527: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: ABUSE/ OLDER ADULT

KINGDAO KARAKET: SELECT FACTORS RELATED TO ELDERLY ABUSE IN CHON BURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: WAREE KANGCHAI, D.N.S., RATCHANEEPORN SUBGRANON, Ph.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D. 111 P. 2006. ISBN 974-502-770-7

The purpose of this research is to determine the prevalence and predictors of elder abuse based on selected factors such as psychiatric illness of elder family member, alcoholic and substance abuse of elder family members, social status, health status, functional ability, living arrangement and financial status and attitude toward aging. The samples consisted of 240 elder adults in Chon Buri, a multistage sampling method was used to recruit a samples. Data were collected by interview using 5 questionnaires: of which the last three questionnaires had already been tests for their reliability. There are as follow: a questionnaires on functional ability (Barthel ADL Index), a questionnaire on the modified H.A.L.F. Assessment tool and a questionnaire on the elder Abuse Scale. Their reliability were .90, .88, and .94 respective. Data were analyzed through Forward Stepwise (Wald) Logistic Regression.

The finding of study demonstrated that approximately is sometime 91.3 % of the participants had experienced at least one abusive behavior. The prevalence rate of various types of elder abuse, including exploitation, psychological abuse, neglect, physical abuse and violation of rights were 64.8%, 60.4%, 56.3%, 32.1%, and 30.4% respectively. The result showed that three significant predictors factors social status and health status were accounted for 28.5 percent of elder abuse.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
สมมติฐานและเหตุผลสนับสนุนการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการทารุณกรรม.....	17
การประเมินการทารุณกรรมผู้สูงอายุ.....	30
ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมผู้สูงอายุ.....	33
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	44
รูปแบบการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	53
การเตรียมผู้ช่วยวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิจัย.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	95
ภาคผนวก ข ใบพิทักษ์สิทธิและเอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ค การแปลงข้อมูลเป็นตัวแปรหุ่น.....	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	111

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน ร้อยละ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	59
2	จำนวน ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ..	60
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการทารุณกรรมในผู้สูงอายุ จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบของการทารุณกรรม (n = 240).....	62
4	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสังคมกับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ....	65
5	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยทางจิตกับ การถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ	66
6	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีสมาชิกในครอบครัวเสพสิ่งเสพติด และ/ หรือของมีเนากับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ.....	66
7	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของ ผู้สูงอายุกับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ	67
8	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ ..	67
9	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุ กับการถูกทารุณกรรมบางครั้งของผู้สูงอายุ.....	68
10	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวกับ การถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ	68
11	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจระหว่างผู้สูงอายุและ สมาชิกในครอบครัวกับการถูกทารุณกรรมของผู้สูงอายุ.....	69
12	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยแสดงในรูปตารางเมตริก สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix).....	70
13	ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก สำหรับปัจจัยที่มีอำนาจในการทำนายผู้สูงอายุ ที่ถูกทารุณกรรม จากการที่ผู้สูงอายุถูกทารุณกรรมบางครั้ง (Y = 1) เมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้สูงอายุที่ไม่ถูกทารุณกรรม (Y = 0)	71
14	การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกในการทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยเสี่ยง ที่ใช้ใน โมเดล (Omnibus Tests of Model Coefficients).....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Model Summary)	72
16 การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกในการทดสอบความถูกต้องของสมการทำนาย ผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรมและไม่ถูกทารุณกรรม.....	73

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	16
2 การสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น	47